

OFRENA

Miquel de Palol. — Víctor Català. — Narcís Oller. — J. M. López-Picó. —
Fidel Riu Dalmau. — Miquel Costa i Llobera. — J. Capdevila Rovira. —
Ventura Gassol. — Pere Benavent. — Lluís Capdevila. — Emili Gerier. —
C. Montserrat. — F. Caballero. — Joàn Salvat. — Jules Delpont. — Mela
d'Osor. — Modest Roca. — J. A. Font i Casas. — Ramón de Curell.

BARCELONA

Any II - - - Núm. 4

40 cèntims

Fotografía Alsina

Carme, núm. 7 : BARCELONA

ESPECIALITAT EN
TREBALLS ARTÍS-
TICS : ECONOMÍA,
PUNTUALITAT I
BON GUST

OFRENA

REVISTA CATALANA

Sotscripció anyal:
5 PESSETES

Redacció i Administració interina:
Corts Catalanes, 550, 2.^{on}, 1.^a

Calefacció Central

Ascensors OTIS PIFRE

Munné i Capdevila

Aragó, 254

Telefon 3297

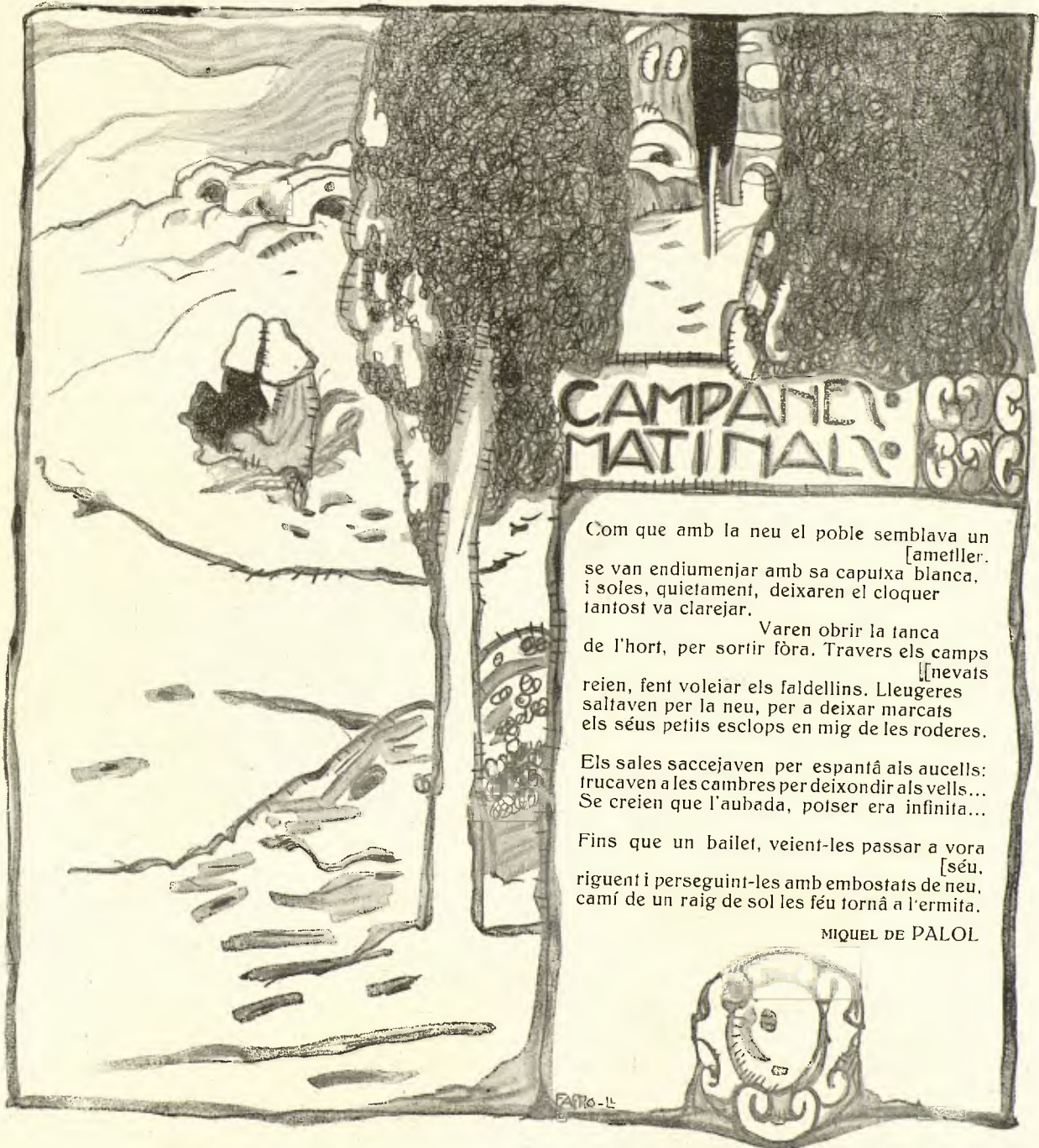
BARCELONA

OFRENA

ANY II : NÚM. 4

REVISTA CATALANA

FEBRER DE 1917

CAMPANES MATINALS

Com que amb la neu el poble semblava un
[ametller.
se van endiumenjar amb sa caputxa blanca,
i soles, quietament, deixaren el cloquer
tantost va clarejar.

Varen obrir la tanca
de l'hort, per sortir fòra. Travers els camps
[nevats
reien, fent voleiar els faldellins. Lleugeres
saltaven per la neu, per a deixar marcats
els séus petits esclops en mig de les roderes.

Els sales saccejaven per espantâ als aucells:
trucaven a les cambres per deixondir als vells...
Se creien que l'aubada, potser era infinita...

Fins que un baillet, veient-les passar a vora
[séu,
riguent i perseguint-les amb embostats de neu,
camí de un raig de sol les féu tornâ a l'ermita.

MIQUEL DE PALOL

FAT 10-11

TEMPTACIÓ

Avui ha passat la Temptació pel meu carrer... Avui ha passat la temptació i he pogut comprovar que encara resten hèroes, que encara resten ànimes de bon temps, capaces de resistir-hi, a les temptacions...

La meua cambra dóna a una via de poc trànsit, ara que li han tret la capçada dels estenedors on abans, de temps immemorial, les dones anaven a remendar-hi les xarxes i els homes a fumar-hi cigarrets, ajaçats pel solet i escatint balderament entre ells o fent mandrosa companyia an elles.

Al cap d'amunt del carrer hi ha un estudi per la la canalla; i cada matí, tot ajencant-me davant de l'espill, són la meua distracció els nens que van a estudi. A través del balcó esbatanat, amb la persiana estesa fins a la barana, m'arriben llurs trepolleigs d'anyells i llurs veuetes innocentes. En cada pas i en cada veu podria una observació atentívola descobrir-hi un temperament, una tirada, com podria descobrir la lupa dins de la llevor, les fulletes replegades i incipients de l'arbre futur.

I a mi em plau endavinar, qualche volta, la galladura del Desig en aquelles llevors humanes que van en busca de l'escalf corador de l'escola.

Avui n'ha sigut dia de sorprendre rastres de la misteriosa galladura.

Eren dos els actors de la breu escena. L'un parlava, l'altre escoltava. Aquest era el més gran: tot un homenet de sis a set anys, ben endreçat, ben apeçat, el devantal vell de teixit blavós, penjada al coll la motxilla plena de llibres... Caminava tot seriós, tot dret... L'altre no passaria de cinc anys. Bru i tèn de pell com una patateta novella; descalçat, en mànegues de camisa; un elàstic esfilagarçat aguantant les calces; un sarronet de roba negra, amb un sol llibre sospès d'una veta, retorta com un cordill...

El patufet menut anava mig pas enrera, fregant amb son morricó llefiscós l'espalla del company, el coll estiradet, com per a desgranar-li en l'oir ses paraules... suau, caute, insinuant d'actitut com un petit Mefist. I sa veu era, lo mateix que sa actitut, amoixadora, plena d'inflexions gatunes...

Deia, poc a poquet, amb parla encara sacsada i treballosa d'infant saltant de la mamella:

—Eh?... Vós vení?... Vós vení, a casa?...

Se veia que la pregunta arrencava de lluny, potser de quatre passes enrera, i que ja havia sigut rebutjada pel nen dretet. Aquest féu ara amb el cap

un moviment negatiu, i seguí caminant silenciós, en direcció d'estudi.

Mefist, a retaló, anà seguint-lo. Al cap de mig minut sa veu insinuant continuà:

—Nosatros... nosatros... tenim un pot... oi! tenim un pot... i una ampolla petita... i... un pollastre petit...

El nen dret se mig detingué, escoltant, tombà lleument el cap, esguardà a l'entrescada al companyó temptador... Se veia que aquesta volta les inflexions gatunes anaven a fer blanc, a topar amb l'esclatxa d'una feblesa, d'una curiositat, per a enllestir son obra il·licitament pertorbadora en la volentat assetjada...

Mefist va collir-ho desseguida: ràpid, semblà envolcallar son oferiment de delectances:

—Vós vení, eh?... Si vens... Si vens, te l'ensenyaré...

Un punt de dubte, de vacil·lació, tremolà, esma-perdut, al fons dels ulls seriosos, devinguts relluents, de l'estudiantet. Guaità amunt i avall... No passava ningú; ningú podria contar l'escapada a la mare endreçada, curiosa, que ensenyava a complir les obligacions...

—Vós vení, eh? Vós vení a casa?...

La veu era pressant, enrocegador; el morriquet greixós fregava la mànega polida: s'endavinaven, enlairades anhelosament, dues ninetes de Pan, sotjant les nimfes per ullprendre-les... El nen dret tornà a mirar amunt, lentament... De cop sa mirada s'encallà; havia topat amb la porta de l'escola. Fou un llampec... Com empès per nova força, tornà a caminar, silenciós sempre, sens ni tant sols fer un gest denegador.

La Temptació havia sigut vençuda; els jocs, la corribanda, les visions promeses; totes les huris de l'Edem de Mahoma, no havien pogut desviar aquella ànima entera de l'obligació penosa, de l'ordre d'anar a estudi, dictada per la mare que sabia complir i fer complir...

El petit desordrenat no es donà encara; les temptacions són reincidents, batalladores, incansables; tenen la perfidiosa insistència del benedictí.

La veu, envellutada de voluptats, de l'etern Mefist inductor de tots els mancaments, seguí perseguint, dolçament obstinada, l'orella de l'hèroe:

—Nosatros... nosatros, tenim un pot... oi! i una ampolla petita... i... i un pollastre petit...

Mes l'hèroe seguí ja son camí sens aturar-se ni vacil·lar. Triomfador ardit del primer impuls de feblesa, era ja invulnerable; res tenia que témer.

VÍCTOR CATALÀ

NARCÍS OLLER I MORAGUES

Abans de l'Oller, lo poc que s'havia escrit de novel·la, era d'assumpte rural o històric i encara no s'havia penetrat, d'una manera determinada, en l'intent d'examen psicològic. Ell és qui portà a la novel·la catalana l'element *senyor*, segons palesa el notable crític Joàn Sardà, en un article encomiàstic publicat en la revista *La Renaixença*, amb motiu de sortir a la llum els *Croquis del natural*, quan diu: «fins ara teníem molta literatura pagesa i força de menestrals; amb el llibre de l'Oller ne tenim de senyora.»

El novel·lista Oller, com el seu cosí l'Ixart, des de jove es dedicà a escriure, però ho feia en castellà, publicant, en periòdics, articles i novel·letes que poc nom li havien de donar. En 1878, degut a les amistats que tenia amb els redactors de *La Renaixença*, començà escriure en la seva parla, debutant en la susdita revista.

En 1879, publicà el seu primer volum, *Croquis del Natural*, que va ser molt ben rebut i en el qual hi figuren quadrets com el fant conegut i celebrat, *Bailet del pa*.

Animat per l'èxit de la publicació del primer llibre, va concórrer als Jocs Florals de 1879, amb la llegenda *Sor Sanxa*, que va ésser premiada, com ho van ser més tard *Isabel de Galceràn* (1880) i *L'espanya pobres*.

Amb motiu de la publicació de la novel·la *La Papellona*, en 1882, alguns crítics, amb la dèria d'afiliar els escriptors, van associar-lo a l'escola naturalista francesa i fins algú s'atreví a nomenar-lo deixeble d'En Zola, però el mateix davanter del na-

turalisme francès, en el pròleg que posà a la traducció de l'esmentada obra que va fer en Savine, va cuidar-se de demostrar lo poc que encaixava l'obra de l'Oller amb les fórmules del naturalisme francès. Sobre això no podem deixar de transcriure l'opinió del crític rus Dobensky, qui va comparar l'Oller i

en Zola amb l'anvers i revers d'una medalla dient: «O sinó feu la prova: doneu a en Zola un home: ell no pararà fins a tornar-vos-el convertit en bèstia. Entregueu a l'Oller un embrutit; ell, furgarà, furgarà, fins a trobar-l'hi l'ànima.

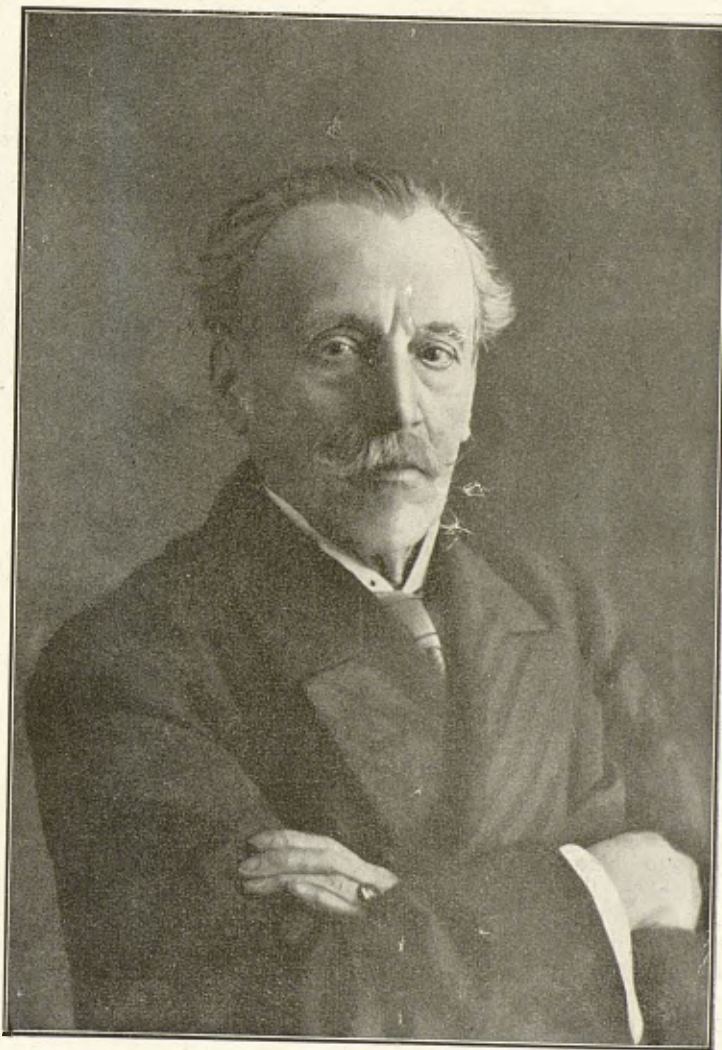
Nosaltres en aquesta qüestió creiem, d'acord amb en Manuel de Montoliu, que el naturalisme ha arribat més tard a la nostra literatura. Alguns dels personatges de l'Ollertenen un semi-idealisme que els fa molt diversos dels personatges naturalistes francesos.

L'Oller és conegut a Europa i Amèrica, tenint la major de les seves obres traduïdes a quasi tots els idiomes: castellà, francès, rus, italià, alemany, suec.

A més de les obres nomenades,

ne fé moltes altres, entre las quals podem indicar les molt ben escrites i celebrades, *Vilaniu*, *La febre d'or*, en tres toms, *La Bogaeria*, *Pilar Prim*, que ha sigut llorejada amb el premi Fastenrath, quatre llibres de quadrets i novel·letes: *De tots colors*, *Figura i paisatge*, *Notes de color*, *Rurals i Urbanes* i per últim no podem deixar de presentar la novel·leta *La Bofetada*, com un model de prosa psicològica.

En Narcís Oller és un pulcre traductor. Ha traduït varies obres, la majoria d'autors russos,

(Fot. Alsina)

pels quals sent l'Oller especial predilecció. Dels autors russos porta traduïts les *Memòries d'un Nihilista*, d'Isaac Paulowsky, *Un llibre trist*, d'en Lleó Tolstoy i *Poemets en Prosa*, de l'Ivan Turgueneff.

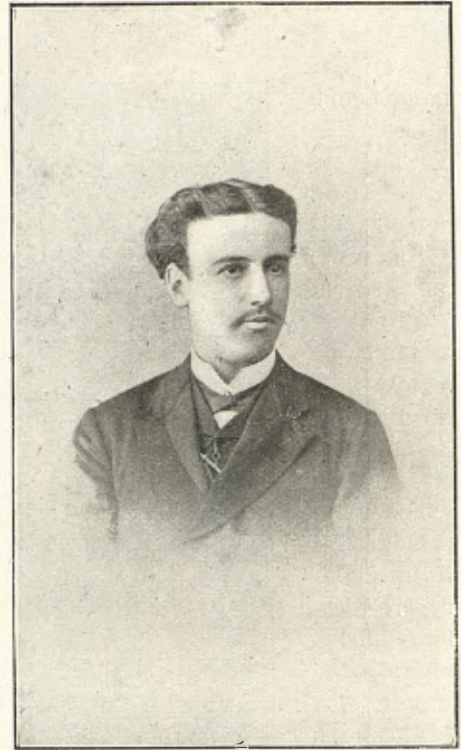
També li devem la pulcra traducció de la novel·la sentimental *La desconsolada*, que Dumas (fill) publicà sota el pseudònim de Benjamí Barbé.

En Narcís Oller, considerat adés com a traduc-

tor, adés com a novel·lista, és una figura d'indiscutible relleu dins el clos de la nostra literatura renaixent. De la faïçó que ha donat a conèixer les nostres lletres a l'estranger, ens ha permès assaborir molt de lo bo que té la literatura russa, així com varies comèdies italianes de Goldoni, Giacosa i altres.

L'OLLER als vint anys

L'OLLER als vintifíssis anys

EL SENYOR BONNIN

—Vaja, — deia el meu amic—és innegable que l'*home*, aquell home de qui parlem atribuint-li la plena representació de sos semblants, malviatge si existeix. Dir l'*home* per significar l'espècie humana, és un disbarat tan gros com suposar que el nostre planeta té la representació total de l'univers. L'home tipu no existeix; l'home és sempre individu; en cada cas té una característica particular que no permet confondre'l ni amb sos més pròxims parents. La Humanitat no la podem comparar amb el mar, que, per nosaltres, és un compost de gotes d'aigua iguals; més propiament podríem trobar-li semblança amb un bosc on se trobés representada tota la flora del món sense ni un exemplar repetit.

—Noi, tu presums de filosof!—vaig respondre jo a qui m'estava fent aqueix discurs sens mai abandonar la rialleta de luxe amb què s'escudava per a salvar-se del ridícol a què s'exposa el sentenciós de similar.

—Doncs, tot allò i molt més que encara em callo, m'ho inspira... mai diries qui? El senyor Bonnin.

—No hi dono pas. Perquè, si et refereixes a aquell don Ventura que juga al *tresillo* amb tu, et diré que, amb la seva panxeta, ses patilles curtes, la seva cara rodona i vermelleta, son caminar pausat, son criteri casolà i sa grisa manera de produir-se... sem-

pre, sempre m'ha paregut l'home més vulgar del món i més fàcil de confondre amb qualsevulla altra ovella del ramat; en una paraula, el qui menys podria inspirar-te una disquisició tan inesperada com la que m'acabes de fer sobre l'identitat, unitat o característica sintètica de l'espècie humana.

—I tan seriosament, oi? Doncs sí, de don Ventura et parlo. Don Ventura Bonnin, aquell del tresillo, és qui m'ha fet parlar així, perquè, allí on el veus, tan adormit, he descobert, noi, que és tot un *chiste* ambulat.

—Confesso la meua misèria: no sé pas endavinar d'aon pots treure la relació més remota entre un *chiste* i aquell bimà tan ensopit.

—Escolta i judica. Ahir, l'Alfons Das, un dels quatre del jòc, en el precís moment en què hi havia al plat dues postes pendents, va haver de retirar-se. —Qui el substituirà? —vam dir-nos. — Ningú millor que vostè, don Ventura. Vaja, posi's, posi's aquí...

Però l'home, com si sentís ploure, seguia xuclat que xuclat la pipa... com cada tarde, ja fa vuit anys.

—Què? Que no va voler?

—Ca, home, ca! Que no va poder... Perquè... segons confessió pròpia... «no coneix ni el valor de les cartes».

NARCÍS OLLER

De la ciutat pintoresca

I CASTICISME

El sábado una juerga... Riu la rica
boca florida de la dòna. Riu
amb virolada joia una musica
que estrident coloreja el carrè ombriu.

Passen obrers embriagats de fosca,
que la musica els feia clourè els ulls;
atapaïts, amb zumzumeig de mosca;
passen plegats, movent, al pas, embrullats.

Es el cap-vespre: lívida comença
l'il·lusió de l'electricitat;
s'omple el carrer d'una polcina densa.
Entre els sentits culmina l'odorat;
i riu la dòna encara la prometença
d'un dissabte d'oblit i voluptat.

II

ELS NUVIS EN EL BAR

A fòra boira i fret. Pluja menuda
que apaga el jorn i empastifa el carrè;
a dins la calda feixugor molçada
de les halès..... Gent d'aspecte estranger.

Confusió d'olors. Cervesa i fum.
Els nuvis de pagès obren la porta;
la rauxa de aire fa vibrar la llum
i els crits i el fum vers els recons s'emporta.

La porta es tanca amb gran estrèpid. Tus
un home obès mirant-se la parella.
Ell sent que al coll se li estrenyía un nus,
ella ha sentit com s'ha tornat vermella.

Seuen i callen obstinadament
i quan ja és fosc diuen: Quin fret es sent!

J. M. LÓPEZ-PICÓ

Epígrames

I

Desolat resta el jardí
amb els arbres sense fulles
i ple encara de les despulles
de les flors que es van morir.
Quan el sol hi va al matí
pel camí que en l'aire s'obre,
jo no sé què li deu d'í
el sol an el meu jardí
que l'alegría recobra.

II

Quan s'ó entrat al llarg camí
on l'oreig m'acompanyava
i el solei ja m'esperava
del començ del dematí.
Quan s'ó entrat al llarg camí,
en trobà'l tan bell, tan lliure
en la pau del dematí,
me volia quelcom d'í
prò se li ha escapat el riure.

FIDEL RIU DALMAU

□ □ □

L'Angelus

És l'hora de la pau...
Allà, sobre el mar blau,
s'adorm el dia;
i la campana es sent
que entona lentament:
Ave, Maria!

Ja el món es va enfosquint,
i el cel va descobrint
sa pedrería;
i cada estel guaitant
saluda tremolant:
Ave, Maria!

És l'hora en què el captiu
anyora el camp nadiu
més que de dia,
i l'ànima fidel
sospira amb més anhel:
Ave, Maria!

MIQUEL COSTA I LLOBERA, PBRE

UN NOU POETA

VENTURA GASSOL

(Fot. Alsina)

«*Àmfora*», de Ventura Gassol.
Dibuixos de Josep Obiols. F. X.
Altés, impressor. Barcelona, 1917.

Veusaquí un llibre amb el qual se'ns revela un poeta ferm, de catalanitat ben remarcable, i la jovesa del qual fa esperar que demà, enfortida la seva personalitat, sigui una figura de primera fila introductora d'una nova tendència dins el camp de les nostres lletres.

Poc abundós aquest llibre quant al nombre de poesies,—consta només d'una desena,—és nogensmenys una col·lecció al costat de la qual resulten pàl·lides moltes de les que seguidament es publiquen avui. Car la profunda inspiració d'en Gassol, al cantar aquells moments extraordinaris, culminants, fora d'allò que és la vida de cada dia, es complau

en remarcar bé ço que l'anima, la passió que el turmenta.

La passió que el turmenta. Aquests són els mots que poden dar una més exacta idea del caràcter de la seva poesia. Passió ben punyent, la d'en Gassol, s'emporta el poeta i aquest en devé esclau: així s'abandona del tot a ço que ella li dicta i, sense fermalls ni preocupacions, canta el turment i el dolor i la deslliurança. D'aquí en pervé sovint, a pesar dels motllos clàssics, certa exuberància de forma, però sense decaure un sol moment.

És innegable el fons romàntic de la poesia del jove autor, palesat sobre tot en aquella superba imatgeria de *Caballetes vellutades*. Així dirà que veu la cabellera de pecat

com una ala d'au negrosa
quí m'augura mala fi,

i un poc més endavant exclamarà:

I si en vull fugí amb racança
i encomàn l'ànima a Déu,
¡oh divina esgarrifança,
me la sento dintre meu!
I allavors sóc l'au negrosa
i sò el bell i hirsut serpent
i el pecat i l'ombra afrosa
i sò el goig i sò el turment.

Cal fixar bé però, que aquest temperament passional que, com a tarragoní, té en Gassol, és resultat també de les seves idees estètiques. Si altra cosa no, ho palesaria la poesia que clou el llibre, *El senyal*, on presenta el record com signe de mort,

Remarquem també en aquest llibre una tendència a amar tot el que té quelcom de primitiu, quasi diríem de barbre. Veieu, per exemple, *El poema dels camins*, i l'acabament de *Tentació*, que vibra tan fortament.

En Gassol no recula davant l'expressió. Així en la poesia *En arriua la primavera*; així també en la mentada *Tentació*, on diu, d'una faïçó que rebutjaríen els classicistes:

...el pit ja li percutia,
d'un percutir tan foll i turbulent
com mai no l'experí d'adolescent.

Concretem ja. Dins una lloable puresa de formes, «*Àmfora*» enclou una poesia sòlidament lírica, plena de sentit, un poc desbordant de passió i reveladora d'un esperit inquiet i turbulent qui ama la poetisació dels grans moments passionals, i no pas la canalissació de la deù inspiradora en els moments de més grave serenitat. I per la profunditat i expressió no està gaire distanciat d'aquells vells poetes llatins qui cantaven l'amor en els moments de superació de la seva sensibilitat.

J. CAPDEVILA ROVIRA

EL SENYAL

(DE «ÀMPORA»)

Germà, tu qui, difús en desmesura,
visqueres ple de libidinitats
i a la meitat del teu camí et detura
el desig de saber de tes etats;
i en recordar les teves darreries,
et sents gosat de murmurar de Déu,
qui t'ocultà la fi i et comptà els dies:
Clou els parpres i escolta dintre teu.

Hi sentiràs pugnar, com fills bessons,
odis i amors i tedis i esperances,
el naixement de noves passions
i d'altres passions les acabances.

Cada odi i cada amor que hi naixerà
serà una nova joventut poixanta;
cada odi i cada amor que hi morirà
la fi d'una altra etat que ja decanta.

Quan no hi sentis cap més nova naixença
i fa vida es nodreixi del record,
germà, s'atança l'hora de temença:
encomana't a l'Ombra de la Mort.

VERSOS A LA MARE DE DEU DE L'AGUDA

(FRAGMENT INÈDIT.)

Dematins i mig dies hi oireu
una remor de resos
que el vent us pujarà del baix conreu,
de les cabanes dels humils pagesos.

i veureu el pagès alt i fornit
meravellat davant de la cepada,
amb el goig que romàn embadadalit
al veure el bé de Déu de la brostada.

Ja es troba del cellê en les ubagôs,
on el baf de la brisa hi dura encara,
espiant el ferment del vi olorós
i espigolant les bolves amb mà avara.

Quan, de sobte, tremint hòrridament,
ha escrutat l'horitzó d'una mirada:
el cel de sol rogent
li ha parlat de vent i pedragada.

Mes, alçant la mirada amb esperança
a l'Aguda, donà prest a oblidança
aquell crudel temô
i de la pressentida malhaurança
n'ha fet una cançó.

VENTURA GASSOL

Cap-al-tard al claustre

Les bromes lluminoses i daurades
de mica en mica porten menys claror:
es fan més gegantines les arcades
com més d'ombra s'omplena sa buidor.

El brollador talment sembla que plori,
amb plor que melangiós es va escampant:
entre el tou plomíçó son béc d'ivori
amaga l'oca de blancò irradiant.

És l'hora capvespral, l'hora calmosa
veillant el jorn que roig i laç reposa
damunt les blaves serres de ponent:
és l'hora que dón llum a les estrelles,
és l'hora que ens fa cloure les parpelles
per fê'ns fruir un bri d'enyorament.

PERE BENAVENT

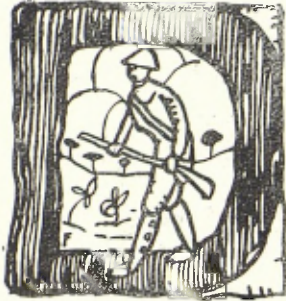
* * *

Ahir va ploure tot el dia,
avui fa un sol molt resplendent;
hi ha un reflexe d'alegría
en la mirada de la gent.
L'aura s'enfila enredadera
per les finestres i el trespol;
canta al balcó la cadenera
sense poguer arrencà el vol;
passa una noia riallera
feta de flors i raigs de sol.

RAMON DE CURELL

LA TRAGEDIA DE L'HUMORISTA

ESPRÉS de demanar-li dues pessetes li digué l'amic:

— Sabs qui és morta? La Carme, aquella menudeta i bruna que et va fer fer tantes bestieses.

L'humorista devingué molt pàlid. Tingué que asseure's en un dels sillons del saló.

Se dugué una mà al cor, que l'ofegava. Als ulls, que no podien aguantar les llàgrimes, sentia un foc dolorós i volgué saber, — la veu nuada per la gran emoció que el corpenia:

— Com ho has sapigut tu? On ha mort?

— Bah! Com se saben totes aquestes coses: per una casualitat. Ha mort a l'hospital. Ja era de esperar.

Després l'amic, com que ja havia complert, se'n ha anat. L'humorista ha restat sol al salonet, lluminat discretament per dues tulipes elèctriques, presoneres en una bola de cristall rosat clavada al sostre, decorat a la manera d'un andén d'estació, amb uns anuncis d'específics, amb uns cartells de concerts. L'humorista és un home de trenta anys. Tothom n'hi fa quaranta. Té uns ulls grisos i tristos, una boca desdibuixada en una mueca de suprema ironia i un front ample i esfèric tatuat per unes fines arrugues.

L'humorista ha rebut la punyalada en mig del cor. Sempre s'havia sentit sol, però mai tant com ara. Desmaia un braç al braç del silló i, oblidant-se de la seva condició d'humorista, arrenca a plorar desconsoladament. I aquelles llàgrimes són les més amargues de la seva vida. De l'interior de l'impremta, arriuen la remor de les màquines i les veus alegres dels caixistes. I l'humorista sent que novament el besa l'or d'aquelles tardes que no tornaràn mai més i refà el poema d'aquelles tardes.

Llavors ell era jove i creia en la glòria i en l'amor. Escrivia versos romàntics a la lluna, li agradaven les balades de Chopin, duia un barret ample, fumava en pipa i s'enamorava cada setmana. Aquests amors, que no tenien conseqüències, els convertia en literatura.

I una tarde, una tarde molt literària d'Octubre — hi havia un cel daurat de paisatge antic, un sospirar de fonts i el vent que cantava en les branques dels arbres — la va conèixer, al Parc. Era bruna com l'Esposa de la Cantiga, menudeta com un grà

de mostaçà. Tenia uns ulls negres que reien de tot, una boca pintada que ja sabia besar i mentir i el cabell, negre, es plegava com unes ales damunt el seu capet deliciós de nina. Havía nascut en terres de Portugal i corria el món cantant cançons de les seves terres.

I aquella nit els gats que corrien les teulades miolant a la lluna, miraven amb els seus ulls fosforescents per la finestra del taller de l'humorista, estranyats de no veure-hi llum i de sentir-hi una inquietanta música de petons i de sospirs.

I ell tenint-la amb els seus braços com un ram de roses, li resava el seu amor amb paraules enceses com clavells, com nards i com estrelles. I la pecadora, fent-lo callar a petons, sospirava:

— Estima'm, estima'm, infant meu!

Després... Després... Ella tenia un amic. Però cada nit el deixava per anar-se'n amb l'humorista.

Després .. Després... Les humiliacions, els sofriments... El sentir-se clavat en aquell amor com en una creu, el sentir-se el cor coronat d'espines i l'epíleg, brutal, espantable. Ella es cansà de tanta literatura, de tants versos, de tantes nits de lluna, i fugí.

Aquell va ser l'últim dia de la joventut del pobre home. Qui sab els camins de tenebra i d'inconfessables vergonyes que corria l'amorosa!

Ell no l'oblidà mai i el seu record perfumà tota ja seva vida.

I avui sabia que havia mort. Senyor, aquella carn que ell havia estimat tant, que havia complert de petons, aquella carn que s'havia estremit de pler, ara es podria sota la terra d'un cementir. Cap creu indicaria la seva tomba. Ningú hi aniria a resar ni a portar-hi flors!

I l'humorista plorà novament per la pecadora.

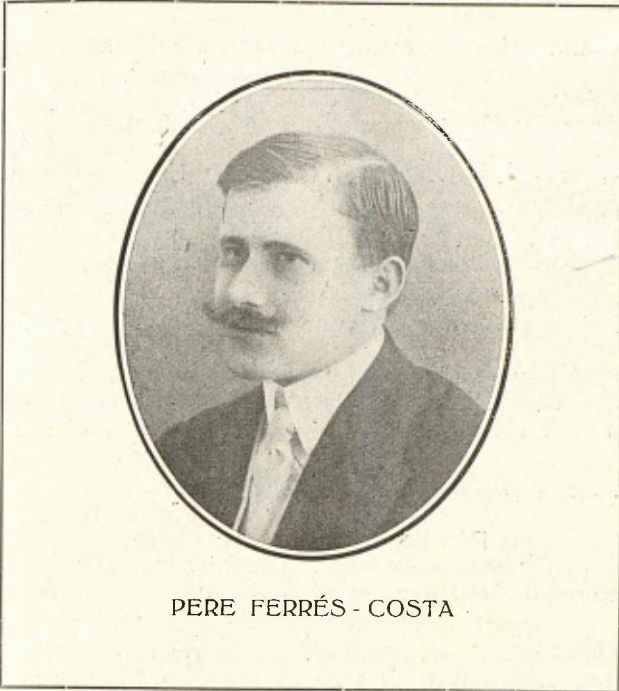
Fins que l'ordenança el cridà:

— Vol venir un moment a mirar aquestes proves de la Diputació?

LLUÍS CAPDEVILA

PERE FERRÉS-COSTA

PERE FERRÉS - COSTA

TOTES les literatures, en mig dels records sagrats dels seus genis i homes il·lustres, en serven d'altres d'éssers que han sigut més interessants per la seva vida que per la seva obra literària. Raul de Coincy, en la literatura francesa, el trovador Macias, patge d'Enric de Villena, que morí atravesat el pit d'una llançada, en la castellana; en Ramón de Caibany en la nostra literatura, són confirmació de ço que acabem de dir.

La nostra literatura contemporània té una trilogia d'aquets homes: Antoni Isern, Emili Pólit, i Pere Ferrés-Costa.

El primer és *el poeta de l'amor i la mel·langfa*, el poeta tot cor, tot sentiment, que en una hora de calma, de suprem silenci, pujà a dalt del castell de Burriach, el castell de la bella llegenda i de les parets negrenques i basardoses; pujà al castell el pit despedir-se des del seus cimals d'alguna cosa que en la plana deixava i volgué sadollar-se en la cèlica blavor del mar ja que no pogué, tal vegada, sadollar-se en la blavor divina d'uns ulls per ell idolatrats; pujà a dalt dels cims per ofegar les seves penes en les cisternes fúnebres i pavoroses, *com un ocell sense niu, com un infant sense mare*, com diu en Pólit; pujà dalt dels cims per a donar comiat al seus sentiments i angoixes i la seva ànima volà a l'eternitat per no morir-se d'anyorança per la terra.

L'Emili Pólit és *el poeta de l'amor i l'amistat*; és aquell poeta romàntic al qual plavien els misteris de les solituds, el poeta que tenint el cor malalt i bo a la vegada i com si tingués dues vides. Li plavia la natura forta, exuberant de vida, com li plavia un amic de cara groga i malaltíça, com li plavien els records

dels seus estimats difunts i els de les negrures de la terra. L'Emili Pólit era un romàntic, un sentimental, un místic.

En Puig i Ferrater ens diu de la fesomia d'aquest: *la vida l'haví envellit un poc. Tenia el rostre pàlid, el cabell rossim tirant a roig i la mirada dolça i fadigada*. El que el coneixia una sola vegada ja n'esdevenia amic per sempre, car per ell l'amistat era un culte preferit.

Ara ens manca parlar del tercer: del *poeta de l'amor i el patriotisme*, com podríem dir a en Ferrés-Costa. Aquest era fill de S. Vicens dels Horts, on nasqué en 1881.

El periodista J. Vives i Borrell explica en el pròleg del llibre pòstum d'en Ferrés-Costa, titolat *Proeses d'amor i patriotisme* (títol del tot encertat) la vida inquieta d'aquest poeta romàntic, que en la seva juvenesa visqué a Suïça, París, Milàn, Moscou, Leipzig, Petrograd; que va ser nomenat secretari particular d'un potentat rus; que havia donat a conèixer en conferències els costums i usatges de Catalunya; que va traduir varies obres; que tingué uns amors sincers i nobles amb una milionària russa, jove i elegant com una princeseta d'aquells contes que el poeta fantasiava...

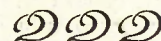
En Pere Ferrés-Costa, corresponsal de *Las Noticias* a Rússia, a l'esclatar el conflicte europeu es va fer voluntari de l'exèrcit francès, en defensa de la raça llatina i al mateix temps combatia a favor de la seva estimada Rússia, de la qual tan bells records servava.

El dia 9 de maig de 1915 tingué lloc un atac de les tropes franceses pel costat esquerre de La Targette, a l'Artois. El dia era clar, serè, magnífic. S'havien fet varies operacions, quan el voluntari Mas vegé a en Ferrés a uns quants metres d'ell. Estava ferit, tenia la part superior del pit tota sagnosa, però ell amb son patriotisme temerari, ferit i tot se'guí lluitant braument i... morí. En Vicens Mas va saber que els morts de la jornada eren tralladats a Saint-Eloi i allí entre mig del pilot de morts que desprenien un baf insuportable de putrefacció, trobà el que va ser el seu amic estimadíssim, el qual, al contrari de molts altres que tenien la cara i les mans negres, no estava gens desfigurat, com si estés somrient per haver mort noblement pels seus ideals.

En Pere Ferrés-Costa, que no era un gran poeta, sinó un home sincer i empedor, és digne de ser recordat, com els altres nomenats, per tots els bons catalans, car a més d'ésser apreciables per la seva vida, ho són per la seva obra, en la qual, si no s'hi troba molt art, s'hi troba sentiment i això és ja quelcom.

Reposin en pau en el regne de la glòria!

EMILI GERIER

Pregària a Madona de la Candelera

Mare de Déu hivernenca
qui ames els cimals nevats
i ets precursora remota
dels vents desencadenats;
Tu, qui el Déu Nen acarones
i sabs sos anhels quins són,
i li preguntes i li amostres
els mals i les nafres nostres
—pobre exilats d'eix món—;
Tu, qui els secrets endavines,
i les lleis més peregrines,
i dels divinals favors
ets àrbitra i tresorera
i ets, ademés, encisera
robadora de molts cors:
De mon passat rectifica
ço que ofen tos candis ulls,
i obten-me gràcies que pugui
amb nous fets omplir nous fulls
del llibre que avui començo
i que poso a tos sants peus,
Verge de la Candelera
qui ames la blanca crinera
dels boscos coberts de neu.

c. MONTSERRAT, PBRE.

Lloa del mar Mediterrani

Oh mar Mediterrani que ab tes bullentes ones
de ma volguda Pàtria los peus véns a besar!
jo ab tot lo cor t'estime pel pur goig que me dónes
quan casi ab fervor místic te vinc a contemplar.

Fruint l'esprit romàntic ta gloria milenària,
com un caragol màgic senc resonant lo cor.
Per xò huí dic ta lloa joiós front a ta amplària
i el líric vers agite com un encenser d'or.

Que tu veres quan l'alba d'aquest món rossejava,
de son breçol alçar-se la verge humanitat
i en fosques naus dugueres sobre ta esquena blava,
les races desvetllades en la primera edat.

Tu vares dar als homens un canon de bellesa
i de clarors divines vares omplir sos ulls;
sos nebulosos somnis de glòria i de grandesa
naixqueren ab el nimbe sonor de tos arrulls.

Com randa, ab tes escumes illes d'argent brodares
que de coloms fingixen esbarts parant lo vol,
ab ta cançó aromada d'engís les encantares
i eternisades resten baix l'auri bes del sol.

Cantà Grècia sa estrofa divinament humana,
d'Anacreon el líric colom passà volant
i Venus sa nuesa mostrà bella i pagana
de tes riçades ones sorgint tota triomfant.

Tes brises s'internaren per la mitologia
i els déus en tes fondàries tingueren sos palaus;
els navegants oiren, fent mar enllà sa via,
el cant de tes sirenes d'auris cabells i ulls blaus.

Passà el Temps i l'emsomni de Grècia va esfu-
[mar-se
però ta gràcia helènica per sempre perdurà,
i mentres d'harmonia tinga ànsies d'abeurar-se
a tu mirarà sempre l'inquiet esprit humà.

I uns jorns hagué que en lletres d'or escrigué la
[Història
en que ma Pàtria heròica alçava son penó
i tes blavenques aigües varen copiar la glòria
eterna de les barres sagnantes d'Aragó.

Oh dolça *matem nostrum!* gloriosa mar llatina!
dels vells dies tu guardes l'intens record fragant;
tu eres la mar eterna que tota la pristina
gràcia dels mars conserves ab inefable encant.

La de dorades platjes on va a brodar l'escuma
sos arabescs de seda igual que en un teler;
la que és tota olorosa per que son sí perfuma
lo sol,—rosa de flames del sideral roser.

La que a l'esguard se mostra diàfana i sumisa.
ab lo cet blau besant-se enllà el remot confi;
la que en tot temps per sobre sa superfície llisa
té voliors de gavines i veles de blanc líf.

La que és com un somriure d'infant tota dolcesa,
espill del cel claríssim ple de serenitat
que a l'hora del migdia sembla una gran turquesa
resplendent, baix la volta del blau cel incendiat.

La de joiosos ritmes i dolces cantarelles
que fan sentir a l'ànima com un esglai d'amor.
—Ulises va tapar-se ja ab cera les orelles
per no oir de tes nimfes lo cant fascinator.—

La mar de la bellesa! Miracle etern de gràcia
que Déu per beata joia dels espírits creà.
Davant sa visió esplèndida mon ànima s'extàsia
i sent com va prenint-la lo seu engís pagà.

Jo, artista humil que cerque pel món la forma pura
i quan la ovire cante ple de fervor, absort,
el llau rimar volguera suprem de la hermosura,
que el meu nom fera vèncer dels dies i la Mort.

València

F. CABALLERO

OPINIONS

Els concerts històrics de l'Orfeó Català

Invitat per la Redacció d'OFRENA, vinc a parlar dels Concerts històrics que per a festejar el veinticinquè aniversari de sa fundació acaba de celebrar l'«Orfeó Català» al Palau de la Música Catalana. Està clar que essent jo part interessada, no haig de fer pas aquí la crítica d'aquella manifestació d'art. L'artista, encara que resti satisfet de la seva obra i l'afalagui l'aplaudiment, sempre aspira a una perfecció major, i això es lo que manté viu en ell l'ideal. Però per sobre el treball d'execució hi plana el repertori, i aquest, en les circumstàncies especials dels concerts que m'ocupen, mereix una atenció ben particular. El fet de renovar l'audició de les obres que durant el transcurs de vinticin anys han consolidat l'obra artística i patriòtica de l'Orfeó ha despertat en general la més viva simpatia, però d'una manera especialíssima, podem dir, en aquells que visqueren els primers anys de la popular institució, assistint plens d'entusiasme i d'esperances a les primeres proves dels nostres choristes.

L'agradívola i dolça emoció que han despertat aquells records ens mou doncs, a traçar les presents línies on desfilaran les obres dels programes que l'Orfeó ha ofert darrerament als seus fidels admiradors, esmentant ço que atany particularment a cada una d'elles en la vida artística de la més preuada institució coral de Catalunya.

Mes abans haig de fer esment de la nota que acompanyava el programa del primer concert històric, on s'hi feien importants aclaracions sobre ço que havien d'ésser els referits concerts, puix era impossible incloure-hi tota la vida artística desenvolupada per l'Orfeó Català durant un quart de segle. S'haig de renunciar, per lo tant, a que hi figuressin en dits programes composicions notabilíssimes de mestres ben estimats, joves i vells, forasters i de la terra, l'estudi de les quals, pels nous elements integrats avui en la secció coral, hauria demanat un temps molt més llarg de preparació que'l que's disposava per a dur a terme el projecte dintre l'any jubilar. Pel mateix motiu no han format part tampoc d'aquest de ciclc concerts històrics les magnes obres, amb orquestra, de Bach, de Haendel, de Beethoven i de Wagner, que tanta glòria proporcionaren a l'Orfeó en el transcurs de la seva carrera artística dintre i fora de Catalunya.

Advertida l'omissió aquesta, imposada por las circumstàncies, passaré a detallar les obres ofertes, en la mateixa forma d'agrupaments que la direcció artística de l'Orfeó Català disposa en els programes.

Els primers cants de l'Orfeó.—Obri la tanda d'aquests primers cants, l'*Himne*, d'en Millet, per la secció d'homes. Aquesta composició, valenta i enérgica, ve a ésser l'embrió d'*El cant de la Senyera*, escrit ja per a les tres seccions alguns anys més tard. En els primers concerts de l'Orfeó es cantava, doncs, davant del programa, havent-se estrenat en la segona prova anyal (11 de juny de 1895). El *Choral a boca closa*, del mateix mestre, d'un pregón sentiment religiós, és anterior a l'*Himne*, puix fou estrenat en la primera prova anyal (31 de juliol de 1892), celebrada, igual que la segona, en el derrocat Palau de Ciències. En la mateixa sessió s'hi donà, també, la cançó popular *La Filadora*, d'en Vives. *El Pasfotet*, aquesta sentida tonada d'aire tan montanyenc i que en Millet sapigué armonitzar amb tant de caràcter, figurà ja en la segona prova anyal esmentada i es cantà força en els primers temps de la institució.

En ordre d'antigüetat segueix *L'Emigrant*, la partitura de qual composició, per a veus d'homes aparegué per allà l'any 1894 en una revista literària, que publicà també el *Choral a boca closa* d'en Millet. L'Orfeó va incloure tot seguit a son repertori la formosa composició d'en Vives,

i ja sabem tots l'acolliment que arreu obtingué, admirant-se avui com una producció certament clàssica.

Per la secció d'homes foren cantades, encara, en el primer concert històric que vinc ressenyant, *La ploma de perdiu* d'en Comella, estrenada l'any 1896, i *El somni de una verge*, de Clavé. Aquesta darrera composició d'una sensibilitat exquisida, que, com ha dit en Millet, es pot quasi assegurar que és la obra més perfectament hermosa de son autor, va oferir-la l'Orfeó per primera vegada als seus socis protectors el 12 de maig de 1895 en un concert íntim celebrat en el local del carrer de Dufort. Era la tercera composició d'en Clavé que els nostres orfeonistes havien posat en estudi, quan teníeu ja apreses *De bon matí* i *La Brema*, donades en audicions anteriors.

En el programa del segon concert històric trobarem altres chors per a homes sols de la primera època de l'Orfeó, però en la secció dels primers cants, clar està que havien de figurar-hi també els que entonaren les seccions de nois i de noies a l'integrar el conjunt de veus mixtes, quatre anys després de fundat l'Orfeó Català. Si bé les tres seccions plegades havien ja cooperat en els Concerts Nicolau (maig de 1896) en el desempeny de la Consagració del Graal de *Parsifal*, la primera manifestació pública o oficial del chor complet tingué efecte en la diada de Santa Cecília (22 de novembre) del mateix any al Teatre Líric (sala que tants bells records guardava i que Barcelona ha malhauradament perdut), un mes després d'haver sigut benehida la Senyera de l'Orfeó als peus de la Regina de Catalunya, la Mare de Déu de Montserrat. Amb el *Cant de la Senyera*, varen cantar les tres seccions el referit dia els fragments *Kryie*, *Gloria* i *Sanctus* de la missa «O quam gloriosum» de Victoria i els *Goigs a la Verge* de Brudieu, composicions totes interpretades a Montserrat en la festa de la benedicció.

L'*Oració del matí*, de Berlioz, l'*Ave verum*, de Mozart i els motets de Victoria *O magnum mysterium*, i *Duo seraphim clamabant* formaren part del programa dedicat a la música coral religiosa que s'interpretà al Líric el 4 d'abril de 1897. Fou aquest concert, per la novetat i valú de son programa, un dels més sensacionals de l'Orfeó; de tal manera, que l'Ateneu Barcelonès organitzà la repetició del mateix sis dies després en la Sala del Teatre Principal, amb qual motiu fou entregada a l'entitat coral la medalla d'argent de l'esmentat centre cultural.

Per fi, *La Verge breçant* de C. Franck, que tants èxits ha valgut sempre a la secció de senyoretas de l'Orfeó Català, va cantar-se per primera vegada el mes de maig del mateix any 1897 en el Concert XC de l'Associació Musical de Barcelona, concert organitzat per la professora de cant de l'Orfeó Na Emerenciana Wehrle.

La cançó popular catalana per a chor mixte.—Aquesta branca frondosa de l'arbre que constitueix la música catalana ja és sabut amb quan d'amor l'Orfeó Català l'ha cuidada sempre, éssent per ell una glòria l'haver ajudat a la conservació de nostres belles tonades, invitant sovint als joves mestres al creure de les mateixes per a que les vestissin amb apropiades i riques armonitzacions i les fessin dignes d'alternar amb les millors obres del repertori coral. Les mostres que s'oferiren als concurrents del primer concert històric eren, com és de suposar, triades entre les peces que amb major èxit s'han vingut repetint en els concerts de nostra institució: *El rossinyol* d'en Mas i Serracant, qual estrena data de l'any 1898; *La Gata i en Belitre*, d'en Pujol, estrenada l'any 1902; *Muntanyes regalades* d'en Sancho Marraco, premiada en la primera Festa de la Música Catalana (1904); *Els tres tambors* d'en Lambert, que ho fou també en la segona Festa de la Mú-

sica (1905); *Cançó de Nadal* de Mossèn Romeu, premiada en la tercera Festa (1906); *L'hereu Riera* d'en Cumellas Ribó, acollit sempre amb l'aplaudiment més franc, que obtingué premi així mateix en el concurs cinquè de les nostres Festes (1911); *Sant Josep i Sant Joan*, l'aixerida cançó armonitzada per en Pérez, que era la més novella de totes puix s'estrenà en la diada de Sant Esteve de 1915, i, per fi, el *Sant Ramón*, d'en Morera i *Els Segadors*, d'en Millet, de les quals n'haig de fer un xic d'història.

La cançó de *Sant Ramón* el mestre Morera l'armonitzà l'any 1895 amb motiu dels concerts celebrats a Barcelona per la Capella Nacional Russa, que dirigia Slaviansky d'Agrenéff. L'èxit assolit per aqueixa institució coral no tenia aquí cap precedent, puix amb el seu repertori de música popular i algunes belles mostres del gènere religiós, la Capella d'en Slaviansky mantingué viva la espectació del nostre públic en dues llargues tandes de concerts, la primera efectuada en el Líric i la segona en el Principal, sumant plegades ben bé una vintena de concerts. El mestre d'Agrenéff i els seus choristes, entre'ls quals s'hi comptava l'esposa del mestre i llurs gentils filles Inna i Margarida, simpatisaren tot seguit amb els músics de casa nostra que en aquella època es significaven més per llurs aficions folk-lòriques: en Francesc Alió, en Llais Millet, l'Enric Morera, en Joan Gay, etc. El mestre rus s'olerí, doncs, a cantar algunes de les nostres cançons que ben prompte l'encisaren, igual que a les seves filles, i així el públic gaujà de la nostra música popular que fins allavors no s'havia atrevit a traspasar el cancell de les masies catalanes. Fou una gran victòria per a l'art nostre al qual se li obrí el ver camí d'inspiració, l'únic que podia conduir, com ja alguns mestres ho havien predicat, a la nacionalització de la música nostra.

Les primeres cançons apareixeran modestament en els concerts de la Capella russa acompanyades al piano o a l'armonium: eren les mateixes del recull de l'Alió, publicat pocs anys abans. Però en Morera arranjà la tendra cançó de *Sant Ramón* per una veu amb acompanyament de chor i orgue, i l'antiga tonada vestida modernament adquirí els aires de peça concertant, i ben cert que quants la oïren interpretada a meravella per Na Margarida d'Agrenéff no l'han pas tornada a sentir aquella fonda emoció que l'inclit Maragall traduí magistralment en la seva poesia titulada *La cançó de Sant Ramón cantada per una russa*:

« l'immòvil donzella—cantava encisada,
els ulls admirats—del propi miracle,
en llavis eslaus—la mel catalana.

Si sab lo que diu—no sab lo que alcança,
i canta indecisa—la suau cançó extranya,
ull presa del flam—que encén en els altres.

La canta d'aprop—i sembla llunyana».

L'Orfeó Català va incloure la feliç producció d'en Morera a son repertori l'any 1906, interpretant-la per primera vegada en públic en el concert celebrat a Novetats el 16 d'octubre de l'esmentat any, en honor dels individus del Congrés de la llengua catalana. Des d'aquella data l'ha repetit forces vegades en sos concerts.

Els segadors, armonitzats per a veus d'home, figuren en el programa de la primera prova anyal, junt amb *La Filadora* i *Els tres tambors*. Mes en aquella època la tal cançó no havia prèns encara el caràcter d'himne català. La consagració d'*Els Segadors* com cant patriòtic no arribà fins més tard, quan l'Orfeó tenia ja instituídes les tres seccions del chor. La nova armonització a sis veus feta per en Millet va estrenar-se en el Teatre Romea el 28 de setembre de 1897, en una funció organitzada per la Comissió del monument a Frederic Soler, i tal entusiasme despertà la cançó, símbol de nostres reivindicacions, que la repetició de la mateixa va imposar-se. Novament se

cantà en el concert extraordinari que, de retorn de Niça, celebrà l'Orfeó Català en el Teatre Líric el 12 de desembre del mateix any, i ja, des d'allavors, ha vingut figurant sempre en els programes exclusivament corals de l'Orfeó, fóra de les èpoques de més efervescència política, quan la autoritat governativa ho tenia privat. Els més assiduus concorrents als nostres concerts hauràn pogut observar—i el cas és ben curiós—les diverses interpretacions que en Millet dona sempre a l'himne nostre, emmotllant-se a les circumstàncies de temps i de lloc. També he de recordar ara, que la ocasió s'ho porta, que la primera vegada que'ls aplaudiments esclataren al mig de la posada tercera, la més bèlica de totes, fou a Vilanova i Geltrú en la excursió celebrada per l'Orfeó el dia 24 de setembre de 1899.

La cançó estrangera per a chor d'homes.—En la primera època de l'Orfeó, quan solament es composava d'homes el chor, fou, naturalment, quan el conreu d'aquest gènere prengué més ufana. Grieg, Mendelssohn, Otto i Zöllner foren els autors preferits. Del primer va cantar-se ja en la segona prova anyal de l'Orfeó Català la composició *Xiula el fuet*, a la qual seguí l'estudi d'altres que, com la *Cançó de nois* i *La Pàtria Nova*, l'Orfeó ha fet populars per tot Catalunya. L'audició primera d'elles tingué efecte en el concert dedicat a Grieg que's donà a l'Ateneu Barcelonès el 21 de gener de 1895, el qual fou de vera transcendència per a la vida i desenrotllament de l'Orfeó. Les composicions *Serenata* i *Sant dilluns* d'Otto i *Marxa dels moliners* de Zöllner van estrenar-se l'any 1896. *Si a Déu plau* de Mendelssohn es cantà en públic dos anys més tard. Al dedicar un record an aquests petits chors, d'un sentiment tan delicat els uns, i els altres d'un humorisme i d'una gràcia genuïnament populars, cal fer justícia també a les admirables traduccions fetes per l'excels poeta Maragall, que sens mena de dubte, contribuïren força al franc èxit que arreu acompanyava l'audició de dites cançons extrangeres, tan bellament empaltades a la nostra parla.

Els remers del Volga, per fi, ens porta de nou el record de la Capella russa, ja he dit les corrents de simpatia que s'establiren tot seguit entre els artistes eslaus i els de la terra catalana. Els nostres orfeonistes i els choristes de la Capella russa fraternitzaren tan bon punt i es posaren en contacte, puix malgrat la diferència de llengües no tardaren pas a entendre's uns amb altres. L'unió dels dos chors es feu desitjada per ambdues parts, i així en els darrers concerts celebrats en el Teatre Principal a la tardor de l'any 1895, l'Orfeó Català, compost exclusivament d'homes, interpretà, junt amb l'esmentada Capella, algunes de les peces més aplaudides del repertori rus, entre elles la referida cançó *Els remers del Volga*, i també la *Pàtria nova* de Grieg.

Per ésser prou sabut no haig de repetir aquí que'l coneixement de la Capella russa alentà en Millet a transformar l'Orfeó en chor mixte, ço que permeté l'execució d'un repertori molt més extens i d'un valor més positiu encara, tal com en aquests concerts històrics del vinticinquenari s'ha pogut exposar.

La polifonia religiosa.—Com a mostra de lo molt i bò que dintre l'expressat gènere ha cantat l'Orfeó es donaren: l'inspiradíssima *Ave Maria* de Joaquín de Prés, interpretada per primera vegada en el III Congrés Nacional de Música Sagrada, celebrat l'any 1912 en el mateix Palau: els emocionants motets de Victoria *Duo Seraphim clamant* i *O magnum mysterium*, dels que he fet ja menció al parlar del concert dedicat a la música coral religiosa que's donà a la Quaresma de 1897; i el magnífic *Credo* de la «Missa del Papa Marcel» de Palestrina.

JOAN SALVAT

(Acabarà)

Rosselloneses

A l'Orfeó Català

Déu vos guard, alegres cantaires,
bons fills d'un terrer català;
Déu vos guard, nines encantaires
que la Pàtria feu estimar.

Pagesetes cançons i fonades antigues,
canteu-els-hé, les entendrem;
del nostre breçol foren les veus amigues
i desençà les anyorem.

Canteu, canteu, que ací les vostres refilades
seràn mostra del germanor
que se tenen, temps hà, les terres regalades
de Catalunya i Rosselló.

Déu vos guard, alegres cantaires,
bons fills d'un terrer català;
Déu vos guard, nines encantaires
que la Pàtria feu estimar.

1902

JULES DELPONT

□ □ □

PLÀSTICA

Saló Parés : Santiago Rusiñol

No hem pas de fer cap crítica de les obres d'aquest activíssim artista.

A pesar de les noves tendències i desorientacions que commouen fa temps el camp de la pintura, en Santiago Rusiñol ha continuat seguint sempre el camí que s'havia traçat, creant-se aixís una personalitat perfectament definida, i aquesta és, potser, una de les qualitats que més aviat s'endavinen en les nombroses produccions d'aquest pintor.

Exposa en la sala del carrer de Petritxol una bella col·lecció de teles, fruit de les excursions a Cuenca i Girona.

D'aquesta última sobressurten «El jardí del mestre de capella» i el «Pati blau», dos assumptes dels que tant plauen a l'artista i on troba ocasió de retenir en la tela tot el sentiment que imposa la tranquil·la i quietosa solitud dels llocs abandonats.

A nostre sentir, quadren més a la manera de ser de l'artista, els bells jardins de la ciutat catalana, que els fantàstics i encinglerats paisatges de Cuenca.

Galeríes Dalmau : Enric C. Ricart

En el saló de la Portaferrissa ha obert una exposició de pintures i gravats, l'Enric C. Ricart, de Vilanova.

Creiem que lo millor de la seva obra són els dibuixos i gravats al boix, entre els quals n'hi ha alguns de remarcable bellesa i on ha assolit plenament el caràcter que hi cercava.

La presentació i decoració del catàleg, molt atinada.

Galeríes Laietanes : F. de Sotomayor

A les Galeríes Laietanes s'inugurà el 13 d'aquest mes una interessantíssima exposició den F. de Sotomayor.

D'aquest artista ja havíem vist alguna que altra obra en exposicions col·lectives, però mai com en aquesta havíem pogut fer-nos un càrrec tan complet de son valer i condicions.

En F. de Sotomayor és un veritable mestre en la pintura. Reuneix en sí totes les qualitats que fan a l'artista, des del bon gust i sentiment per a tallar l'assumpte fins a una tècnica franca i d'una seguretat pasmosa.

Exposa una vintena de teles. D'entre elles es destaquen «Estudio de cabeza», esplèndida de color i sentiment; «Mariquiña», una de les més belles concepcions de l'autor, i «A la feria», que a nostra manera de veure, potser és de lo millor que hi té.

En general és una exposició completíssima i equilibrada i que posa a son autor en un envejable lloc, dintre la pintura espanyola.

Junt amb en F. de Sotomayor exposa en Francisco Llorens una bona col·lecció de paisatges sucosos de color i sobriament resolts, entre els que citarem com a més notables «El Pazo de los eucaliptos», «Atardecer» i «Verano», tres teles plenes de sentiment i vigorositat.

“Refectorium”

A la Rambla i al bell costat del ja renombrat Lyon d'Or ha sigut inaugurat el cafè-restaurant «Refectorium».

El nou establiment és una gran sala romànica amb mobles i objectes perfectament adequats a aquest estil; el seu conjunt sever, impresiona gratamente al visitant, posant de relleu el bon gust amb què ha sigut dirigida l'instal·lació.

Tan sols ens resta pregar a qui sigui, la correcció d'uns petits detalls, que, com els ferros i candeleros de sobre les taules, desdiuen força del caràcter general que s'ha volgut donar al «Refectorium».

MELA D'OSOR

Parlem de Música

M'ho féu notar l'amic; confiant-li que no afinava pas com ponderar la saviesa de l'«Orfeó Català», en forma que no fos ja usada, digué: — En això, precisament, consisteix el més gran el·logi, reconèixer que tot el millor que'l pugui enaltir ha sigut manifestat; la teva confessió — ¿què diré jo de l'«Orfeó Català» que no s'hagi dit? — és el més alt el·logi que podíes fer-ne. — No insistiríem, doncs, per aquest camí, no recargaríem la munió d'adjectius amb què han batejat tots els públics, d'aquí i de fóra, a l'esmentada agrupació choral i que li han servit sempre com a aigua de pluja benfactorsa que fecunda, com a estímul i compensació de treball, no com a inundació destructora que tot ho arrasa per a sobrepujar superbiosament; però, hi ha una cosa més grossa encara i aquesta no és pas prou capida de tots els públics, i que fins coneixen poc els que més deure tindrien d'admirar-la: és l'acció muda de l'«Orfeó Català».

No sols formar i créixer d'una manera meravellosa una agrupació choral que canti com ho fa l'«Orfeó», sinó també l'aixecar un temple acullidor de la bona música, fundar i celebrar «Festes de Música Catalana» que faciliten i premien l'escriure de compositors nostres que potser no ho farien o es distreurién conresant música més baixa, perquè té més sorrida; desenterrar obres catalanes antigues, transcriure-les en notació moderna, cosa dificultosa i sols possible per músics molt capaços; donar vida importantíssima a un Butlletí, o Revista Musical, sempre ben curull de fruit saborós i madur; aplegar una valuosa i escollida Biblioteca tècnica, i tantes altres coses més, proven els esforços d'uns colosos que treballen ferm. I això ho fan calladament, sense rebombori, entre una gentada cridanera que sols calla per a escoltar-los encisats quan canten. ¿Quan serà també que se'ls escoltarà parlar? i tan bé i serenament com ho farien; jo crec que són ells els més indicats per a donar una orientació canalitzadora que tant necessitem. Mes, bona part de tot els seus treballs interessen poc perquè són quasi desconeguts. No arriba fins al públic la grandesa dels seus esforços; isolats fan la feina. El Butlletí és més llegit a fóra ciutat que no ajudat pels músics, mestres o aficionats d'aquí; forces subscriptors, i això que no són masses, el tenen per compromís i el guarden sense escatir-lo... Mes, deixem ara això, que ja parlarem dels músics que no llegeixen, quan sigui hora; deixem-ho per altre jorn, avui expliquem solament un fet que retrata palesament això que esmentem.

Aneu un dia a la Biblioteca; n'hi ha dugues, una de revistes i literatura, el «Sanctus Sanctorum», que sols visiten els que visiten el Palau, aixís, com si fos un dormitori o un quarto de mals endreços; aneu-hi un dia i segurament la trobareu deserta, no hi veureu cap jove, que són els qui més tindrien de consultar-la, per a l'obtenció de coneixements; us faràn bona rebuda uns bibliotecaris força seriosos que imposen respecte a hom i fins temença d'una sapiència aplanadora, acostumats com estem a savis petulants, mes, pregunteu-los quelcom, exposeu algú dels vostres dubtes; demaneu una guia per a orientar-vos ço que volguessiu i aleshores aquells homes parlen, però tan dolçament i amb aital justesa i se-

renitat infosa pel seu domini, que els sentiu convertir-se en amics qui us ajuden, animen i instrueixen, facilitant-vos més d'açò que poguessiu pensar o atinar; tot el d'ells és posat a vostre servei i devé profitós en bé vostre i alhora quedeu meravellats d'homes tan modestíssims, perquè és aquest el distintiu ben característic de l'«Orfeó». Potser perquè l'infiltra un esperit grandios, el d'un artista magne que és fort i segur perquè és creient, el d'una ànima sostinguda per uns coneixements pregons i una fè altíssima. Mireu-ne una prova: començaren a fer obrir la boca dels orfeonistes avui gloriosos, dos homes; l'un d'ells, après, els deixà per a escampar arreu les seves produccions, pels teatres i d'aquí als carrers i places, fins a desgranar-les en boques vulgars i repetir-les tota mena de sorolls i trinquis vidriosos... L'altre aplegà pacientment, un a un, seriosos coneixements i els anà incrustant en aquells homes qui cantaven amb tan bona voluntat, i amunt!... sense remor llampanta ha arribat a aixecar tot un edifici grandios que enclou riquíssims joiells musicals i traçuts i sapients orfèvres.

L'acció interna de l'«Orfeó Català» és tan modesta que devé muda i quan hi hagi homes que per necessitat de l'estudi s'interessin, aleshores se veurà l'immens treball que porta fet la nostra entitat; dic «nostra» encara que jo res no tingui que veure amb ella, perquè és ben catalana; i perquè és tan nostra no podíem deixar sense comentari el xxv aniversari de la seva fundació i vida que tant ens enorgulleix a tots. Lloem, doncs.

MODEST ROCA

Diada de la Llengua Catalana

La patriòtica entitat «Nostra Parla» organitzà aquesta festa: el Palau de la Música Catalana fou el lloc escollit per als valiosíssims parlaments

Parlaren els senyors Mustieles, poeta delicadíssim, i Estelrich, lluitador infatigable, en la representació respectiva de València i Mallorca; els senyors Grandó i Delpont de Perpinyà portaren en les seves lletres afectuoses la representació del Rosselló; a més parlaren en l'acte els senyors Bastardas, Morera i Galícia, Bofill i Matas i Na Dolors Monserdà que al costat del venerable Guimerà presidia la festa.

A la tarde en el Palau de Belles Arts, l'esperit del gran Maragall bafegava al bell costat de nostre inconfundible folklore; car es representava la traducció de Goethe *Eridón i Amina* i un armoniós aplec de ballets populars.

El públic fou en tot nombrós; mes per a tan gran diada, a la qual, pel seu esperit nacional, cap català podria negar el seu tribut, l'acte no guardà la proporció deguda.

Amb tot, poden donar-se per ben pagats, en part, els fundadors de «Nostra Parla»; ells són joves i com a tals han tornada jovençana i emprendora l'onada de nostra reivindicació. A ells pertocarà en molta part la glòria del demà triomfant

En tant anirem-los tots i col·laborem com ens pertoqui, en la seva noble actuació; i fem sentir l'amor de germà als nostres catalans de València i Mallorca; i enviem l'abraçada cordial als catalans de França.

LLIBRES

«*L'home qui pensa i riu*». Josep de Riquer (T. de Dafnis). Impremta Gisbert i Vives. Barcelona, 1916.

«*L'home qui pensa i riu*». Un títol un poc extravagant que, junt amb alguns subítols, volen ésser amarats del modern esperit del noucents i resulten inhàbils. En aquest sentit la dedicatòria a l'Apeles Mestres fa un *pendant* amb això; cita una crònica de Joaquim Montero a la difunta revista «Mediterrània», (uns tipus xarons dedicats a l'Alexandre Soler) i la menció d'aquestes dues nul·litats literàries desdiu del tot d'un llibre d'assumpte seriós. Aprés en un pròleg «Primer dexeu-me explicar» diu que procurarà ésser el més clar possible (sic); mes no sabem si per fer ús d'una suficiència falsa o per façonar-se de filosof (?), es serveix d'un llenguatge embrollat, recargolat i (això és lo més deplorable) sense gens ni mica de catalana sintaxi.

Com a prelude ens permetem observar que el senyor Riquer tracta alguns punts que no són per tractar en una persona dels seus anys, dinou segons se'ns assabenta i ell mateix confessa. La nostra observança es refereix en això a aquell capítol sòbres les costums privades a Grècia i la seva notícia bibliogràfico-literaria.

També remarquem la forma d'expressió pretenciosa i grandiloqüent, impròpia d'un jove com el senyor Riquer qui tot hauria d'ésser modesta gosa-dia; i çò últim ens fa pensar que encara no ha trobat el seu estil propi i vol vestir un ropatge que li ve ample; manca en un esperit jove, un temperament alta i marcadament subtil, com el d'en Poal Aragall de que parlàrem breument un dia, per a saber donar a una forma impròpia d'un escriptor, un to estètic que sigui favorable a l'estre peculiar. Perque en Poal Aragall, jove com ell, segons ens han dit, té una delicada gràcia, en mig del seu discurs pontifical de què parlava en Carles Soldevila, que ressalta en les seves clares dots de definició, de les quals està desposseït el senyor Riquer.

Dins un altre ferrèn direm que és un llibre de pseudo-modernisme; l'autor vol caure en ell, mes no en té encara la seva naturalesa propícia.

Enfront de tot lo que fins ara havem dit, i volent fer la deguda justícia al senyor Riquer, no podem menys de sorprendre'ns en un jove de la seva edat del profunde tractament d'algunes coses; així quan defineix l'amor a la dona i fa remarcar el seu egoïsme i expansibilitat per part de l'home; així quan parla de l'amor a Déu. En aquest punt diu: «Compadiu-

los (diu dels que alardegen dels seus defectes personals quant a creències) si no es donen compte que donar un bes a la femella és donar una besada a Déu, que venerar la Pàtria és admirar i adorar a Déu; sí, compadiu-los i goseu amb els qui pensen, saben i senten amb Deu...»

Mes en resum no voldríem pas desencoratjar-lo al senyor Riquer, nosaltres; nosaltres qui som tan joves com ell i que per tant no som ningú per a imposar veritats. Només li voldríem dir, amb franca cordialitat, animats de sincera complascència, d'amic a amic, que per a tractar els punts del seu llibre, manca estudi, molt estudi, i una mica mica més de modèstia; mes també pensem que ell, a la seva edat ha fet en aquest llibre, d'una índole tan elevada, un esforç que difícilment l'hauria fet un altre en les seves condicions.

Que deixi fer al temps, que ell serà qui curarà de vindicar-lo.

J. A. FONT I CASAS

Almanac de la poesia.
Imp. de F. Altés i Alabart. Barcelona, 1917.

La casa impressora de F. Altés i Alabart, continua editant com cada any, i ja en fa quatre, el seu *Almanac de la poesia*, bella mostra de bon gust.

Enguany va dedicat a les traduccions catalanes dels grans mestres fetes per traductors dels quals quiscún d'ells ha donat en la seva petita mostra l'exemple de les moltes hores passades en assabentar-se en un autor determinat.

Tot l'almanac respira l'odor d'una cosa nova, dil·lecta per part d'alguns traductors, com a fals ja consagrats, i freturosa d'un definit demà per part d'alguns altres.

Creiem que l'enhonorabona a la avant-dita casa per la seva labor és cosa naturalíssima, i més quan per tal de fer un senzill almanac, saben donar en aquell una alta nota de selecció lloable.

I no citem noms de mostra, perque la tal menció a més de poguer ferir les susceptibilitats, en aquest cas no té motiu ni objecte, per quant les traduccions en aquest fascicle aplegades, totes en si tenen prou meritable valor.

F.

CRÓNICA

N'Estanislau de K. Aguiló, fill del bon patriarca Tomàs Aguiló, és mort en la pau del Senyor. Era dels que treballen humilment, i la seva tasca fou saborosa i ennoblidora. Escrigué la «*Colección de leyes suntuarias decretadas por las autoridades superiores del antiguo reino de Mallorca desde 1384 a 1790.*» Així ell sabia honorar la seva illa daurada amb la veneració de les seues tradicions; per'xo formà part, com a vocal de la comissió executiva de les obres completes de Ramón Lull, l'universal enciclopèdic de la seva terra

Recordem-lo i imitem-lo.

* * *

Ha mort a Girona el pacientíssim col·lector de monedes i erudit historiògraf, En Joaquim Botet i Sisó. La seva magna obra *Les monedes catalanes*, que li publicà l'Institut d'Estudis Catalans, restarà sempre com una fita dels estudis històrics catalans i com a model d'erudita cura i d'investigació basada en els darrers mètodes científics. R. I. P.

* * *

Ha mort també el pulcre poeta Francisco Bartrina d'Aixemús. Havíà nat a Reus el dia 8 d'agost de 1846. Escrigué moltes poesies que entre les altres de la seva època es distingien per l'ingenuïtat i la frescor; era un poeta sincer, amador de la senzillesa i molt modest. Són seus els volums *Cants del Laietà*, *Sospirs de l'arpa*, *Íntimes* i *Quadrets*.

* * *

En la temporada de Teatre Català que tindrà lloc a Novitats el mes pròxim, s'estrenarà, entre altres obres, el drama «Jesús que torna», d'en Guimerà; l'Enric Borràs, el seu germà Jaume i altres actors de nom pendran part en aquestes representacions.

Per altra part, sembla que en Santiago Rusiñol, empenirà una temporada pel seu compte al Teatre Victòria.

* * *

La «Associació Catalana d'Estudiants», organitza un cicle de conferències literàries. Podem anticipar que l'Alexandre Plana parlarà de Catalunya, Mossèn Riber de Mallorca, en Jacint M. Mustieles de València i Mossèn Caseponce del Rosselló. De la literatura portuguesa en parlarà l'Ignasi de L. Ribera i Rovira.

* * *

Continuen donant-se a l'Ateneu Empordanès conferències culturals. El nostre company E. Isern i Dalmàu, segueix desenrotllant el tema «Literats empordanesos. Víctor Català». N'Eussebi Bosch Humet, donà en resum una «Història del piano», i en Vicens Boada i Boada, parlà de «La civilització i el treball en l'Història, Edat antiga».

La lectura que havia de donar en Joaquim Ruyra a l'Agrupació Escorial Tradicionalista, fou ajornada indefinidament per causa de malaltia.

Hem rebut varis llibres dels quals ens ocuparem en números sucesius. Són aquests: «Aubades», de Miquel Planas Marull, «Aquí i a Tossa», de Francesc Masferrer.

* * *

Per una omissió involuntària, en el número passat deixàren de consignar al peu de les fotografies els noms dels seus autors. La d'en López-Picó era del fotògraf Alsina, la d'en Joàn de Alcover de l'Amer, i la de l'àpet en honor de l'Alcover era d'en Joàn Castell.

* * *

En el número que ve acabarem la comèdia d'Armand Carabén, «*Jugar a nines*». Per quan s'hagi acabada, preparem el segon volum de l'Aplec d'Artistes novells, que serà un llibre de poesies del jove figurenc Jaume Maurici.

* * *

Darrerament hi ha hagut un notable moviment de revistes, així en aparicions com en modificacions, com si la nostra publicació hagués desvellat les energies somortes.

Ha aparegut la nova revista «Catalunya Literaria», dirigida per l'Ayné Rabell, que sortirà setmanalment.

A Mataró ha començat a publicar-se el periòdic «Fortit», amb l'objecte de fer intensa campanya patriòtica en la comarca.

«La Revista», en fi, ha publicat un notable extraordinari de cap d'any, compost d'una vintena de poesies, uns quants articles crítics i mantes ilustracions i dibuixos dels més moderns artistes.

* * *

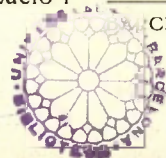
Per dificultats de compaginació ens veiem obligats a ajonar pel nombre vinent l'acabament del notabilíssim treball del mestre en Joàn Salvat.

Paraigües
Ombrel·les
Bastons

LA PARISIEN

Concell de Cent, 344
(entre Roger de Llúria i Bruch)

CELONA :: IMPREMTA D'ART :: PROVENÇA, 304

Pintura Decorativa

J. BARÓ

TALLER

Carrer Diputació, n.º 119, botiga

Hules i Plumeros

Articles de Celuloide i Goma

Viuda de R. Doix

Carrer de Corribia, núm. 16

(CANTONADA TAPINERÍA)

Estampes : Gravats
: Marcs : Miralls :

Fill de Joàn Amigó

Petrítxol, 10 : Sucursal al 18
: : BARCELONA : :

CONFECCIONS

ESPECIALITAT EN TRAJOS DE
SASTRE I ABRICS DE FANTASIA

*

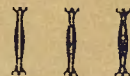
C. Aubrador

*

Corts Catalans, 550-2.ª - 1.ª

LA REVISTA

Quaderns de publicació quinzenal

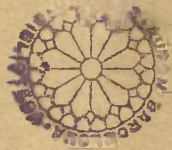

Sotscripció trimestral: 1 pta.

Número solt : 20 cèntims

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

: Corts Catalanes, 613, baixos :

170